

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 7Co/549/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1113217431
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Blanka Podmajerská
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2016:1113217431.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Blanky Podmajerskej a členov senátu JUDr. Blanky Malichovej a Mgr. Adely Unčovskej, v právnej veci navrhovateľa: IQ.. A. S., Q.. X. XX. XXXX, U. J. XX/X, Y., štátny občan SR, zastúpeného JUDr. Michalom Vlkolinským, advokátom so sídlom Námestie SNP 17/29, Zvolen, proti odporcovi: Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti SR, Župné námestie 13, Bratislava, o náhradu škody, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 30. januára 2015, č. k. 19C/99/2013-77, jednohlasne (pomero hlasov 3:0) takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa sa potvrdzuje.

Odporcovi sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh, ktorým sa navrhovateľ voči odporcovi domáhal náhrady majetkovej škody vo výške 159.000 eur a nemajetkovej ujmy vo výške 1.200.000 eur, titulom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 zák.č. 99/1963 Zb. v platnom znení (ďalej „O.s.p.“) tak, že v konaní plne úspešnému odporcovi náhradu trov konania nepriznal, nakoľko si ju neuplatnil.

Rozhodnutie právne odôvodnil ust. § 120 ods. 1, § 122 ods. 1 a § 153 ods. 1 O.s.p., § 22 ods. 1, 2 zák. č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom a vecne uplynutím objektívnej desaťročnej premlčacej lehoty na uplatnenie žalovaného nároku. Za rozhodnutie, ktorým hypoteticky bola navrhovateľovi spôsobená škoda, tento označil uznesenie Policajného zboru vo Zvolene o začatí trestného stíhania navrhovateľa pre trestný čin neodvedenia dane a poistného zo dňa 21.5.2002, ČVS: OÚV-499/10-ZV-2001, ktoré bolo právnenému zástupcovi navrhovateľa doručené dňa 17.7.2002 (č. l. 26 vyšetrovacieho spisu). Vykonaným dokazovaním súd prvého stupňa zistil, že trestné stíhanie navrhovateľa pre trestný čin skrátenia dane a poistného bolo zastavené uznesením Okresnej prokuratúry Zvolen sp. zn. 1Pv 406/07/6611 zo dňa 24.8.2012, ktoré bolo právnenému zástupcovi navrhovateľa doručené dňa 3.9.2012. Z uvedeného vyvodil, že objektívna premlčacia lehota na uplatnenie nároku na náhradu škody voči štátu uplynula podľa § 22 ods. 2 zák. č. 58/1969 Zb. dňa 17.7.2012. Odhliadnuc od konštatovaného premlčania uplatneného nároku súd prvého stupňa dodal, že navrhovateľ ani nepreukázal splnenie predpokladov pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu majetkovej škody. Poukázal na to, že okrem nezákonného rozhodnutia a vzniku škody je potrebné preukázať aj príčinnú súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a výškou uplatnenej škody, ktorá v prejednávacom prípade celkom absentuje. Uviedol, že navrhovateľ bol platne odvolaný z funkcie predsedu predstavenstva AGROSEB Poľnohospodárske družstvo Sebechleby dňa 20.12.2001, pričom predmetné rozhodnutie členskej schôdze zo dňa 20.12.2011 nebolo súdom zrušené.

Trestné stíhanie navrhovateľa pre trestný čin neodvedenia dane bolo začaté až uznesením zo dňa 21.5.2002, teda viac ako 5 mesiacov po jeho odvolaní z funkcie predsedu družstva, a preto prípadný ušlý zisk navrhovateľa spočívajúci v strate príjmu nemôže so začatím trestného stíhania súvisieť. K navrhovateľom uplatnenej náhrade nemajetkovej ujmy prvostupňový súd uviedol, že mu takýto nárok zo zák. č. 58/1969 Zb. nevyplýva, nakoľko navrhovateľ nebol väzobne stíhaný. Záverom tiež dodal, že z odpisu z registra trestov navrhovateľa zo dňa 19.7.2012 vyplynulo, že navrhovateľ bol od roku 1969 viackrát právoplatne odsúdený, a to Okresným súdom Levice sp. zn. 1T/19/69, Okresným súdom Nitra sp. zn. 1Ts/200/72, Okresným súdom Dolný Kubín sp. zn. 3T/15/78, Okresným súdom Prievidza sp. zn. 2T/257/87, Krajským súdom Bratislava sp. zn. 1T/23/86, kde mu rozsudkom bol okrem iného uložený aj zákaz činnosti vykonávať funkciu vedúceho hospodárskeho pracovníka, ďalej Okresným súdom Levice sp. zn. 4T/137/96 a naposledy trestným rozkazom Okresného súdu Levice sp. zn. 2T/258/2005, právoplatným dňa 25.11.2005.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa navrhol zmeniť tak, že súd jeho návrhu v celom rozsahu vyhovie, alternatívne ho zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie. V odvolaní poukázal na ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania ktoré bolo zastavené a ktorý treba hľadať nielen v ust. čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, ale vo všeobecnej rovine predovšetkým v čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, t. j. v princípoch materiálneho právneho štátu, ktorý musí byť zodpovedný za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca. Poukázal pritom na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 18. 8. 2010, sp. zn. 4MCdo/15/2009, podľa ktorého nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zák. č. 514/2003 Z.z. účinného od 1. júla 2004 a rovnako aj podľa predtým platného zák. č. 58/1969 Zb. účinného do 30. júna 2004. Súdna judikatúra v tomto smere konštatovala, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi bola odčinená. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa pritom podľa súdnej praxe posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím (viď napr. rozsudok NS ČR z 23. 2. 1990 sp. zn. 1Cz/6/902, rozsudok NS SR z 28. 6. 1993 sp. zn. 1Cdo/53/93) s tým, že rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. V ďalšom navrhovateľ poukázal na mimoriadnu intenzívnosť ujmy, ktorú utrpel v dôsledku prebiehajúceho trestného konania, a ktorá sa ho dotkla tak v profesijnom, ako aj osobnom a rodinnom živote. Zdôraznil, že napriek zastaveniu trestného stíhania pociťuje difamujúce účinky nezákonných rozhodnutí vydaných v trestnom konaní, ktorých výsledkom je strata navrhovateľovej cti, ľudskej dôstojnosti, rodinného zázemia a profesijného života. Navrhovateľ vyslovil názor, že trestné stíhanie vedené v rozpore so zákonom je dôvodom pre satisfakciu zo strany štátu s tým, že finančné zadosťučinenie je jedinou možnosťou aj v súlade s čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Napriek tomu, že akékoľvek finančné odškodnenie už nemôže napraviť opísané postavenie navrhovateľa v spoločnosti, aspoň sčasti vyjadruje uplatnené finančné odškodnenie, sankciu štátu za postup voči navrhovateľovi, ktorý nebol v súlade so zákonom. Uviedol tiež, že pokiaľ podľa prvostupňového súdu nebolo možné priznať navrhovateľovi nárok na náhradu škody podľa ustanovení zák. č. 58/1969 Zb., mal tento nárok posudzovať aj podľa ustanovení § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. V tejto súvislosti dodal, že postupoval v súlade s príslušnou právnou úpravou, ktorá mu nedovoľovala uplatniť nárok na náhradu škody skôr, ako bolo trestné stíhanie zastavené, a preto podľa jeho názoru premlčacia lehota mohla začať plynúť až odo dňa nasledujúceho po doručení uznesenia o zastavení trestného stíhania, pretože pri neskoršom uplatnení tohto nároku by išlo o nárok uplatnený predčasne a bez splnenia zákonnej podmienky v zmysle ust. § 4 ods. 1 citovaného zákona, podľa ktorej nárok na náhradu škody nemožno uplatniť, pokiaľ právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť nezrušil príslušný orgán.

Odporca sa k podanému vyjadreniu v súdom stanovenej lehote písomne nevyjadril.

Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.) preskúmal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Podľa § 27 ods. 1, 2 zák. č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zodpovednosť za škodu podľa tohto zákona

sa vzťahuje na škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona a na škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi.

Podľa § 20 zák. č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v znení platnom v rozhodnom čase (ďalej len „zák. č. 58/1969 Zb.“) pokiaľ nie je ustanovené inak, spravujú sa právne vzťahy upravené v tomto zákone Občianskym zákonníkom.

Podľa § 22 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. právo na náhradu škody podľa tohto zákona sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Ak je podmienkou na uplatnenie práva na náhradu škody zrušenie rozhodnutia, plynie premlčacia doba odo dňa doručenia (oznámenia) zrušujúceho rozhodnutia.

Podľa § 22 ods. 2 zák. č. 58/1969 Zb. najneskôr sa toto právo premlčí za desať rokov odo dňa, keď poškodenému bolo doručené (oznámené) nezákonné rozhodnutie, ktorým bola spôsobená škoda; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

Podľa § 22 ods. 3 zák. č. 58/1969 Zb. ak je potrebné nárok predbežne prerokovať na ústrednom orgáne (§ 9 ods. 1), premlčacia doba odo dňa podania žiadosti do skončenia prerokovania, najdlhšie však po dobu šiestich mesiacov, neplyní.

Premlčaním sa rozumie kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého nárok možno odvrátiť námietkou premlčania. Oprávnené vznesená námietka premlčania má za následok zánik nároku, t. j. zánik jeho súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho premlčané právo nemožno veriteľovi súdne priznať. Premlčaním právo samo o sebe nezaniká, len sa oslabuje a to práve v tej zložke, ktorá predstavuje nárok. Právo naďalej existuje, avšak iba vo forme naturálnej obligácie, t. j. dobrovoľného plnenia zo strany dlžníka. Ak na základe vznesenej námietky premlčania súd zistí, že nárok je premlčaný, z hľadiska procesnej ekonomiky už súd neskúma samotné meritum veci.

Základnú úpravu premlčania obsahuje Občiansky zákonník v ustanoveniach § 100 až 114. V zmysle pravidla *lex specialis derogat legi generali* sa predmetná úprava premlčania použije pri absencii *lex specialis*, t. j. úpravy premlčania v osobitnom právnom predpise. V prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci zákonodarca v osobitnom právnom predpise (zák. č. 58/1969 Zb., zák. č. 514/2003 Z.z.) otázku premlčania nárokov z tejto zodpovednosti upravil, čím vylúčil aplikáciu všeobecnej úpravy premlčania podľa Občianskeho zákonníka. Začiatok premlčacej doby je v ust. § 22 ods. 2 zák. č. 58/1969 Zb. objektívne určený okamihom doručenia (oznámenia) nezákonného rozhodnutia, ktorým mala byť škoda spôsobená. Pre plynutie objektívnej desaťročnej premlčacej doby pre uplatnenie nároku na náhradu škody nie je významné, kedy sa poškodený o nezákonnosti rozhodnutia dozvedel, prípadne, či bol v situácii, ktorá mu uplatnenie práva znemožňovala. Rozhodujúcou z hľadiska plynutia objektívnej premlčacej doby je v zmysle ust. § 22 ods. 2 zák. č. 58/1969 Zb. iba skutočnosť, kedy, nezávisle na úrovni vedomia (znalosti) oprávneného účastníka zodpovednostného vzťahu, došlo k vydaniu rozhodnutia, ktoré bolo príčinou vzniku škody (napr. rozsudok NS ČR z 11. 3. 2010, sp. zn. 30Cdo/3266/2008). Vedľa tzv. objektívnej premlčacej doby zák. č. 58/1969 Zb. (rovnako, ako aj v súčasnosti platný zák. č. 514/2003 Z.z.) stanovuje pre uplatnenie nárokov zo zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonnými rozhodnutiami orgánov verejnej moci aj subjektívnu premlčaciu dobu, začiatok ktorej je určený subjektívne určenými atribútmi. Subjektívna premlčacia doba je trojročná a podľa § 22 ods. 1 zák. č. 58/1969 Zb. začína plynúť odo dňa, kedy sa poškodený dozvie o škode a v prípade, ak je podmienkou pre uplatnenie práva na náhradu škody zrušenie rozhodnutia, plyní premlčacia doba odo dňa doručenia zrušujúceho rozhodnutia. Objektívna a subjektívna premlčacia doba tak začínajú plynúť a končia nezávisle od seba a všeobecne platí, že nárok na náhradu škody treba uplatniť v čase, kedy plynú ešte obe lehoty, t. j. lehota objektívna a v jej rámci lehota subjektívna. Márne uplynutie jednej z týchto lehôt má za následok premlčanie nároku na náhradu škody, a to aj v prípade, ak poškodenému plyní ešte druhá premlčacia doba.

V prejednávanej veci sa odvolací súd plne stotožňuje s právnym názorom súdu prvého stupňa, ktorý odporcom vznesenú námietku premlčania nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím vyhodnotil ako dôvodnú. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že navrhovateľ si žalovaný nárok na náhradu škody neuplatnil v objektívnej desaťročnej lehote, plynúcej podľa § 22 ods.

2 zák. č. 58/1969 Zb. od doručenia nezákonného rozhodnutia, ktorým mala byť škoda spôsobená, t. j. v danej veci od doručenia uznesenia Okresného úradu vyšetrovania PZ vo Zvolene o začatí trestného stíhania navrhovateľa pre trestný čin neodvedenia danej a poistného zo dňa 21. 5. 2002, ČVS: OÚV-499/10-ZV-2001. Ako správne uviedol súd prvého stupňa, posledným dňom hmotnoprávnej lehoty na uplatnenie žalovaného nároku bol deň 17.7.2012 s tým, že navrhovateľ žiadosť o predbežné prerokovanie nároku odporcovi doručil až dňa 10.10.2012, t. j. po uplynutí objektívnej premlčacej lehoty, ktorá je v spojení so vznesenou námietkou premlčania prekážkou pre vyhovie žalobnému návrhu. Na uvedenom nič nemení ani odvolacia argumentácia navrhovateľa, podľa ktorej podaniu žaloby v rámci objektívnej premlčacej lehoty bránila neexistencia zrušujúceho rozhodnutia, nakoľko, ako už bolo vyššie uvedené, na plynutie objektívnej premlčacej lehoty nemajú vplyv subjektívne okolnosti prípadu či situácia, ktorá by uplatnenie nároku na náhradu škody v danom čase znemožňovala. Rovnako bezpredmetnou je aj požiadavka navrhovateľa na aplikáciu všeobecnej úpravy zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka, práve z dôvodu premlčania žalovaného nároku, nakoľko v danej veci bola náhrada majetkovej a nemajetkovej ujmy uplatnená titulom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánov činných v trestnom konaní pri výkone verejnej moci, ktorá je osobitne upravená v zák. č. 58/1969 Zb., ktorý ako špeciálny právny predpis má prednosť pred úpravou všeobecnou. Odvolací súd pripomína, že vzťah všeobecnej a špeciálnej právnej úpravy sa riadi pravidlom *lex specialis derogat legi generali* a nie subjektívnym výberom navrhovateľa a ak sú preto naplnené podmienky pre použitie špeciálnej právnej úpravy, musí sa táto aplikovať a nemožno použiť všeobecnú právnu úpravu, a to aj v prípade, ak by bola pre poškodeného výhodnejšou. Okrajovo však odvolací súd dodáva, že žalobou uplatnený nárok by bol premlčaný, aj keby sa posudzoval podľa všeobecnej občianskoprávnej úpravy.

Záverom odvolací súd dáva do pozornosti, že právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v zmysle čl. 46 ods. 3 ústavy nie je absolútne (ako ho vníma navrhovateľ), ale práve v záujme zaistenia právnej istoty (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy) podlieha zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklady na jej uplatnenie (napr. nález ÚS SR z 16. 12. 2008, sp. zn. II. ÚS 467/08). K takýmto zákonným predpokladom pritom nepochybne patrí aj uplatnenie nároku na náhradu škody v zákonom stanovenej premlčacej dobe.

Vzhľadom na potvrdenie správnosti záveru súdu prvého stupňa o premlčaní žalobou uplatneného nároku sa odvolací súd nezaoberal skúmaním ďalších zákonných predpokladov pre uplatnenie žalovaného nároku navrhovateľom obširne popísaných v návrhu na začatie konania a duplicitne aj v odvolaní.

S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p. a v odvolacom konaní úspešnému odporcovi náhradu trov konania nepriznal, nakoľko si ju neuplatnil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.